UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

19.10.2015

SIVISTYS- JA TIEDEJAOSTO

Valtion talousarvioesitys 2016

Perustutkimuksen edellytysten turvaaminen
Talousarviovuodesta 2016 alkaen yliopistojen perusrahoitusta leikataan merkittävästi. Samaan aikaan on myös Suomen Akatemian ja TEKESin myöntövaltuuksiin tulossa rahoitusleikkauksia. Vaikka vuodelle 2016 on lisätty SA:n myöntövaltuutta on huolena, ettei enää tunnisteta tieteen merkitystä Suomen kilpailukyvylle. Huolimatta talouden tasapainottamistoimista tulee kaikin keinoin turvata perustutkimuksen edellytykset.

Yliopistoilta voidaan perustellusti edellyttää toimintojensa profiloimista. Profiloitumisessa tulee kuitenkin säilyttää lain mukainen yliopistojen autonomia ja tukea erityisesti yliopistojen omaehtoista rakenteellista kehittämistä.

Maisterikoulutettavien määrä
Suomi on tunnettu korkeasta osaamistasostaan. Yhteiskunnan sivistys- ja osaamisperustasta huolehtiminen korostuu vaikeina taloudellisina aikoina. Väestön koulutus- ja osaamistason ylläpitäminen ja kohottaminen edellyttää nykyistä maisterikoulutuksen volyymia. Maisterikoulutuksen määrällisten tavoitteiden leikkausten sijaan tulisi pohtia koulutuksen suuntaamista, laadun parantamista ja työelämärelevanssin kehittämistä.

Terveysalan tutkimus- ja koulutustoiminnan edellytykset
Terveydenhuollon VTR – rahoituksen menosäästöt vuodesta 2016 alkaen heijastuvat myös yliopistojen tutkimustoimintaan. Kliinisen lääketieteellisen tutkimukseen osoitettua rahoitusta (entinen EVO- rahoitus, nykyinen VTR-rahoitus) on leikattu jo menneinä vuosina. Valtion tutkimusrahoitusjärjestelmällä on merkittävä asema lääketieteen alan tutkimus- ja kehitystoiminnassa.

Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopistoille on korvattu elinkeinotulon perusteella maksetun yhteisöveron sekä apteekkimaksulain mukaan määräytyvä apteekkimaksu (ns. apteekkikompensaatio). VTR-rahoituksen leikkaukset ja apteekkikompensaatiomaksun poistuminen, samanaikaisesti muiden tutkimus- ja kehittämisrahoituksen leikkausten kanssa, heikentää terveysalan tutkimustoiminnan edellytyksiä.

Yliopistojen toiminnan taloudelliset edellytykset ja rakenteellinen kehittäminen

Yliopistoindeksin jäädyttäminen vuosille 2016 - 2019 on osa hallitusohjelman säästötoimenpiteitä, jonka lisäksi yliopistojen perusrahoitukseen kohdentuu vuosille 2016 – 2019 suoria menoleikkauksia. Yliopistoindeksiin on lähes poikkeuksetta koskettu yliopistouudistuksen jälkeisinä vuosina, joten aiemmat puolittamiset sekä kokonaan jäädyttäminen ovat heikentäneet merkittävästi yliopistorahoituksen laskentapohjaa. Tulevina vuosina suorien menoleikkausten lisäksi keskeisten tutkimusrahoittajien myöntövaltuuksien leikkaukset heijastuvat suoraan yliopistojen tutkimustoimintaa. Säästötoimenpiteiden yhteisvaikutus on tuntuva.

Itä-Suomen yliopisto on toteuttanut yliopistokentässä poikkeuksellisenkin merkittäviä rakenteellisia toimenpiteitä taloutensa tasapainottamiseksi. Nyt tulossa olevat menoleikkaukset ovat mittaluokaltaan niin suuria, ettei yliopisto voi enää pelkästään omilla sisäisillä ratkaisuillaan ja tehostamistoimillaan, kuten henkilöstövähennyksillä, tasapainottaa tilannetta. Itä-Suomen yliopisto edellyttääkin, että opetus- ja kulttuuriministeriö sekä muut toimintaan ohjaavat ministeriöt tukevat käytettävissä olevilla keinoilla ja resursseillaan yliopistokentän yhteisiä koulutusalakohtaisia rakenteellisen kehittämisen toimenpiteitä.

Hallituksen kärkihankkeet, kuten opettajankoulutuksen täydennysohjelma ja uudet oppimisympäristöt, biotalouteen kohdentuvat erityistoimenpiteet sekä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyö innovaatioiden kaupallistamiseksi ovat kannatettavia. Itä-Suomen yliopistolla on vahvat näytöt näillä aloilla niin tutkimus kuin koulutustoiminnassa ja yliopiston laaja-alainen osaaminen on käytettävissä hallituksen kärkihankkeiden toteuttamisessa.

Jaakko Puhakka
Akateeminen rehtori